

УДК 343.233

ПРАВОМІРНІСТЬ ЗГОДИ ЛЮДИНИ НА ЗАПОДІЯННЯ ШКОДИ У ПРОЄКТІ КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Михайло Рабінович

*Адвокатське бюро «Офіс адвоката Рабіновича»,
вул. Тобілевича, 11 / 6, Львів, Україна, 79000,
e-mail: mikhajlorabinovuch@gmail.com
ORCID ID : 0009-0006-6140-8861*

Розглянуто одну із запропонованих у проєкті нового Кримінального кодексу України обставину, що виключають протиправність діяння, таку як заподіяння шкоди особі за її згодою. Визначено перелік ознак, сукупна наявність яких свідчить про віднесення наданої згоди особи на заподіяння їй шкоди до правомірної. Серед таких ознак виділено дійсність згоди, її добровільність, справжність, своєчасність та конкретність. Проаналізовано кожну ознаку правомірності наданої особи згоди та розкрито її внутрішній зміст. Досліджено зміст поняття потерпілої особи для цілей характеристики згоди особи на заподіяння їй шкоди та акцентовано на питанні неможливості набуття особою, що надала згоду на заподіяння їй шкоди, статусу потерпілого. Зроблено висновок про те, що визнання згоди особи на заподіяння їй шкоди правомірною, як безумовної підстави віднесення її до обставини, що виключає протиправність діяння, має визначатися через наявність у сукупності та аналіз наведених п'яти ознак.

Ключові слова: діяння, протиправність, обставина, добровільність, дійсність.

DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vla.2024.78.331>

Постановка проблеми. Загальновідомо, що сьогодні в Україні розробляється проєкт нового Кримінального кодексу (далі – Проєкт), який суттєво відрізняється від чинного кримінального закону.

Передбачувано таке оновлення торкнеться й інституту обставин, що виключають протиправність діяння, перелік яких пропонується розширити. Однією з таких – абсолютно нових для вітчизняного законодавства обставин – є спричинення шкоди за згодою людини. Зміст цієї обставини наразі розкривається у ст. 2.9.8. Проєкту.

За запропованою редакцією цієї статті кожна людина матиме право заподіяти шкоду іншій людині, її правам чи інтересам за умови отримання від останньої правомірної згоди на таке заподіяння. Сама ж правомірність згоди на заподіяння шкоди визначається шляхом наведення умов, які також наведені у Проєкті. Проте ані згадана ст. 2.9.8., ані запропонований у Проєкті глосарій, який містить перелік дефініцій термінопонять Кодексу, не дають визначень понять, які використовуються у цих умовах, а також не розкривають змісту останніх.

Своєю чергою, оскільки застосування цієї нової обставини до конкретного діяння матиме наслідком усунення їх кримінальної протиправності, а відтак, основної ознаки кримінального правопорушення (згідно з його визначенням, наведеного у Проєкті), то навіть гіпотетична можливість неоднозначного розуміння цих понять та умов, а тим більше – їх різного тлумачення на практиці може мати негативні наслідки.

Мета статті – розкрити зміст складових кожної з умов правомірності надання особою згоди на заподіяння їй шкоди, наявність яких обумовлює визнання вчиненої

дії або бездіяльності обставиною, яка виключає кримінальну протиправність, а також з'ясувати можливість набуття такою особою статусу потерпілого.

Стан дослідження. Питанню згоди особи на заподіяння їй шкоди приділялася увага М. І. Хавронюком, Ю. В. Бауліним, М. С. Таганцевою, М. В. Зеновою, А. А. Піонтковським, Е. Я. Немировським, М. В. Красіковим, О. К. Фаргісвою, К. С. Широковим, А. В. Косарєвим, Ю. А. Чернишевою, А. Н. Сумачевим, В. Н. Михайловою та ін.

Виклад основного матеріалу. Запропонована редакція ст. 2.9.8. Проекту станом на сьогодні визначає, що кожна людина матиме право заподіяти шкоду іншій людині, її правам чи інтересам, за умови отримання від останньої правомірної згоди на таке заподіяння. Поряд з цим, вказана норма розкриває зміст поняття «правомірна згода» за посередництва чотирьох умов, сукупність яких є обов'язковою для ствердної відповіді на питання, чи є надана особою згода на заподіяння їй шкоди правомірною. До таких умов відносяться наступні: 1) заподіяна шкода спричинюється лише тим правам чи інтересам особи, якими вона повноважна розпоряджатися; 2) згода є добровільною; 3) згода була отримана правопорушником заздалегідь, тобто до вчинення дій чи бездіяльності, внаслідок яких була заподіяна шкода; 4) згода була надана та отримана правопорушником відповідно до вимог законодавства; 5) спричинення шкоди людині відбулося у межах наданої людиною згоди.

Із наведеного можна зробити висновок, що для застосування на практиці запропонованої у Проекті ст. 2.9.8. (за умови її прийняття у поточній реакції) судам доведеться проводити певний тест на з'ясування правомірності згоди, який передбачатиме встановлення відповідності наданої особою згоди наведеним умовам. Поряд із цим, на нашу думку, визначити їх наявність або відсутність за пропонованої редакції статті 2.9.8. буде доволі складно. Причиною такої складності є те, що вжиті терміно-поняття та словосполучення – такі як «згода», «добровільна згода», «заздалегідь одержана згода» мають ризик бути витлумачені по-різному. Водночас видається можливим розкрити зміст вжитих у ст. 2.9.8. Проекту умов правомірності згоди особи на заподіяння їй шкоди (далі – умови правомірності) за допомогою напрацьованих у науці кримінального права ознак (критеріїв; умов) згоди особи на заподіяння шкоди. Проте, насамперед необхідно визначити поняття згоди, яка надається особою на заподіяння їй шкоди, яку Ю. В. Баулін визначав як вимогу, прохання, дозвіл чи інше виявлення волі особи на провадження певних дій щодо її прав та законних інтересів з боку третіх осіб, пов'язаних із заподіянням їй шкоди [2, с. 29].

Стосовно таких ознак та умов правомірності згоди особи Е. Я. Немировський зазначав, що така згода повинна бути не вимушеною й не отриманою за допомогою обману, надаватися дієздатною особою, бути визначеною й своєчасною [1, с. 454]. Інші вчені (А. Н. Красіков) виокремлюють такі умови правомірності згоди: вона повинна: 1) розповсюджуватися на ті права й інтереси, які знаходяться у вільному розпорядженні особи; 2) бути наданою в межах вільного розпорядження своїми особистими правами й інтересами; 3) не переслідувати суспільно шкідливу мету; 4) бути дійсною, тобто наданою осудною дієздатною особою чи її законним представником; 5) бути добровільною; 6) бути наданою до вчинення діяння.

Свою чергою, М. В. Зенова виділяє такі підстави, які обумовлюють правомірність згоди (прохання) потерпілого: а) вона / воно є законною (законним), тобто не суперечить встановленим Конституцією України правам і свободам третіх осіб, надається щодо благ, якими вільно розпоряджається ця особа, і в межах такого

розпорядження; б) є дійсною / дійсним; в) є добровільною / добровільним; г) надається до або в процесі вчинення діяння [6, с. 423].

Видається, що, в рамках переліку ознак (умов правомірності), котрі пропонувалися різними фахівцями кримінально-правової науки, можна виділити ті, які мають універсальний характер, тобто можуть відображати характерні особливості згоди потерпілого за будь-якого його кримінально-правового значення, і ті, які визнаються лише деякими авторами і відтак мають казуальний характер.

Оскільки в згоді, як і в будь-якому явищі, розрізняють внутрішні відносини різних сторін об'єкта та його зовнішні відносини з іншими об'єктами, то всі ознаки згоди потерпілого можна поділити на суб'єктивні (внутрішні) і об'єктивні (зовнішні). В основі такого поділу є фундаментальні категорії матеріального (об'єктивного) і духовного (суб'єктивного).

Суб'єктивні ознаки згоди потерпілого включають її: 1) дійсність; 2) добровільність. До об'єктивних же ознак належать: 1) своєчасність; 2) конкретність; 3) допустимість згоди [10, с. 72]. Аналіз спеціальної літератури показав, що *дійсність* як ознака згоди потерпілого розглядається у специфічному значенні – у зіставленні її з індивідуальними особливостями особи, що дає таку згоду. Окрім цього, сутність зазначеного критерію (дійсності згоди) полягає також у тому, що згода потерпілого має даватися в межах тих законних прав, які перебувають у його вільному розпорядженні на законних підставах, а сам факт розпорядження своїм правом, так само, як і спосіб такого розпорядження, не повинен порушувати інтереси третіх осіб. Наприклад, знищення будинку з волі власника шляхом підпалу не може визнаватися правомірним, оскільки свідомо пов'язане зі знищенням або ризиком знищення чужого майна (наприклад, якщо будинок знаходиться в оточенні інших будинків). Ще один критерій правомірності згоди – *добровільність*, прийнято розуміти як вчинення дії за власним бажанням, без примусу по своїй волі, по свободі своїй, невимушено [4, с. 129].

Звернемо увагу на те, що впливати на волю потерпілої особи з метою її зміни можна не тільки протиправним способом, яким є примус, а й, наприклад, шляхом переконання. На нашу думку, отримана шляхом переконання згода потерпілого на спричинення йому шкоди має також розглядатися як добровільна, оскільки у такому випадку хоча й воля особи не придушується, проте в результаті зовнішнього (ненасильницького) впливу на свідомість людини (наприклад, приведення певних доводів, аргументів) вона змінює своє ставлення до тієї чи іншої події, а саме волевиявлення набуває іншу спрямованість, вигідну для іншої сторони. Аналогічно, як добровільна має розглядатися і згода, отримана шляхом домовленості з потерпілим.

Наступним критерієм правомірності згоди є її *конкретність*, яка полягає у чітко визначеному характері волевиявлення потерпілого. На нашу думку, конкретна згода може бути отримана лише в разі повної обізнаності потерпілого щодо всіх об'єктивних ознак заподіяння йому шкоди: об'єкта посягання (благ), способу, часу, місця, обстановки, характеру негативних наслідків, що настали. Тому, особа, що надає згоду, має чітко усвідомлювати, які саме належні їй блага і в якому обсязі вона дозволяє порушити.

Ще одним критерієм правомірності згоди на заподіяння шкоди визнається отримання її (згоди) *своєчасно*, тобто заздалегідь, до початку вчинення діяння.

Своєю чергою, згода отримана вже під час заподіяння шкоди не матиме юридичного значення, оскільки:

1) сам початок вчинення дії або бездіяльності без згоди особи характеризує їх як протиправні;

2) згода, дана під час діяння заподіювача шкоди, усуває протиправність його поведінки стосовно подальших щодо волевиявлення потерпілого подій, але тим не менш, не виправдовує попередніх.

Нарешті, останнім критерієм є *справжність* згоди, який розкривається через висловлення згоди у певній формі. На нашу думку, форма наданої потерпілою особою згоди не може бути стандартизована для всіх випадків, у яких надання згоди на заподіяння шкоди оцінюється на предмет її відповідності знакам обставин, що виключають протиправність діяння.

Так, наприклад, згода особи на заподіяння їй легкого тілесного ушкодження або приниження її честі та гідності не потребує письмового оформлення, так само як і волевиявлення на розпорядження своєю статевою свободою. Згода в цьому випадку може бути виражена словом, дією чи мовчанням. Це пояснюється тим, що такі діяння підпадають під ознаки кримінальних правопорушень, провадження у яких відкриваються та розслідуються у порядку приватного обвинувачення. Й лише якщо згода відповідає решті критеріїв правомірності (добровільність, конкретність, своєчасність, дійсність), то відносини між потерпілою особою, яка надала згоду, та заподіювачем будуть врегульовані у приватному порядку. У таких випадках учинення діянь за правомірною згодою не розглядатиметься як вчинення кримінальних правопорушень.

На противагу цьому, обов'язкова письмова форма вираження згоди необхідна, як видається, при заподіянні шкоди певним майновим і особистим немайновим правам особи (наприклад, її здоров'ю – у випадку трансплантації органів або тканин людини). У деяких випадках такий обов'язок впливає з положень нормативно-правових актів, що регулюють відносини в різних сферах життєдіяльності суспільства.

Отож для висновку про правомірність наданої згоди особою на заподіяння їй шкоди така згода має відповідати обов'язковим умовам, серед яких дійсність згоди, її добровільність, своєчасність, справжність та конкретність. Водночас доречним залишається питання, чи буде визнаватися особа, якій завдано шкоди за її правомірною згодою, потерпілою.

Для відповіді на це питання слід визначитися зі змістом самого поняття «потерпілий». У рамках цієї статті не ставиться мета розгляду всіх правових аспектів учення про поняття потерпілого, а торкнемося лише тих із них, які важливі для розуміння характеристики і значення згоди особи на заподіяння їй шкоди.

Прикметно, що чинний Кримінальний кодекс України не містить визначення поняття «потерпілий», проте теорія кримінального права виробила свої підходи до його трактування.

У науці кримінального права України поняття «потерпілий» розглядається переважно з позицій його кримінально-процесуального визначення. П. С. Берзін щодо цього відзначає, що кримінально-правовий зміст поняття «потерпілий» ніяк не можна ототожнювати із відповідним кримінально-процесуальним поняттям [3, с. 80].

Також у юридичній літературі поняття «потерпілий» інколи ототожнюється з поняттями «постраждалий», «жертва», проте деякі науковці проводять розмежування між цими поняттями. Так, А. А. Музика та Є. В. Лашук вказують, що поняття «жертва злочину» є більш широким, ніж кримінально-правове поняття «потерпілий від злочину». Потерпілий від злочину – це завжди жертва злочину (з погляду віктимології), проте не всяку жертву злочину можна назвати потерпілим від злочину в

кримінальному праві. Наприклад, близькі родичі вбитого є жертвами відповідного злочину, однак їх не можна називати потерпілими від злочину (у кримінально-правовому розумінні) [2, с. 97].

Під «постраждалим» у науковій літературі розуміють фізичну або юридичну особу, а також сукупність фізичних осіб, яким унаслідок події, явища або вчинку, в якому вбачаються / не вбачаються ознаки кримінально-правового посягання, заподіяні тяжкі наслідки морального, фізичного, майнового характеру або спричинено катастрофу [3, с. 193]. Існують позиції вчених, які вважають, що у кримінальному праві зміст поняття «потерпілий» є дещо відмінним від кримінально-процесуального поняття, що зумовлено, з одного боку, різними функціями, які виконує поняття «потерпілий» у матеріальному та процесуальному праві, з іншого – різними завданнями, які покладаються на ці галузі права. Крім того, потерпілому від злочину не завжди (в юридичному сенсі) може бути завдана шкода суспільно небезпечним діянням [2, с. 103].

Ч. 1 та 3 ст. 55 Кримінального процесуального кодексу України (надалі – КПК України) визначають, що потерпілим у кримінальному провадженні може бути фізична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано моральної, фізичної або майнової шкоди, юридична особа, якій кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди, а також адміністратор за випуском облігацій, який відповідно до положень Закону України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» діє в інтересах власників облігацій, яким кримінальним правопорушенням завдано майнової шкоди [7, с. 31–32]. Потерпілим є також особа, яка не є заявником, але якій кримінальним правопорушенням завдана шкода і у зв'язку з цим вона після початку кримінального провадження подала заяву про залучення її до провадження як потерпілого. Згідно з ч. 2 ст. 55 КПК України права і обов'язки потерпілого виникають в особи з моменту подання заяви про вчинення щодо неї кримінального правопорушення або заяви про залучення її до провадження як потерпілого, а перелік таких прав та обов'язків визначений у ст. 56 КПК України [7, с. 31].

Аналіз наведеного дозволяє зробити висновок, що відмінність між поняттями «потерпілий» у кримінальному та кримінальному процесуальному праві існує та полягає, зокрема, у тому, що набуття статусу потерпілого у кримінальному провадженні особою, якій кримінальним правопорушенням завдано шкоду та можливість реалізувати пов'язані з таким статусом права, визначені ст. 56 КПК України ставиться у пряму залежність не стільки від факту заподіяння цій особі шкоди, як від факту подання нею відповідної заяви, оскільки за відсутності такої заяви, у розумінні кримінального процесуального закону, особа не набере статусу потерпілого, проте у кримінально-правовому розумінні буде такою, оскільки фактично шкода була спричинена.

Окрім цього, у кримінально-процесуальному розумінні, якщо внаслідок кримінального правопорушення настала смерть особи або особа перебуває в стані, який унеможливує подання нею відповідної заяви, положення про потерпілого поширюються на близьких родичів чи членів сім'ї такої особи. Тобто потерпілим визнається одна особа з числа близьких родичів або членів сім'ї, яка подала заяву про залучення її до провадження як потерпілого, а за відповідною заявою потерпілими може бути визнано кілька осіб. У кримінально-правовому розумінні потерпілим може бути лише окрема особа, якій безпосередньо кримінальним правопорушенням завдана шкода, незалежно від її стану.

Варто також відзначити, що у кримінально-процесуальному значенні фізичній особі злочином завдається лише моральна, фізична або майнова шкода, а юри-

дичній – лише майнова. Потерпілому в кримінально-правовому розумінні можуть заподіюватися й інші види шкоди – соціальна, політична тощо.

Своєю чергою, ст. 2.9.8. Проекту не визначає особу, що надала згоду на заподіяння шкоди саме як потерпілу, хоча його ст. 2.2.2. вже містить визначення цього поняття, згідно з яким потерпілою є фізична особа (людина) чи юридична особа, якій спричинено шкоду кримінальним правопорушенням.

Так, хоча особа й зазнаватиме *de-facto* шкоди, яка заподіюватиметься за її згодою іншою особою, проте, незважаючи на вид та розмір такої шкоди, *de-jure* за приведених обставин не набуватиме статусу потерпілого у кримінально-правовому значенні, а відтак буде обмежена в тих правах, які виникають безпосередньо в потерпілого.

Також у контексті описаних критеріїв правомірності згоди особи на заподіяння їй шкоди цікавим залишається питання, чи може згода визнаватися правомірною у тому випадку, якщо особа виявила бажання відкликати цю згоду, наприклад, якщо вважає її вираження поспішним або необдуманим. У такому випадку ключовими питаннями, які необхідно дослідити, будуть визначення моменту, коли відбулася відмова особи від раніше наданої згоди, етап заподіяння шкоди (початок чи кінець) та її вид й обсяг і фізична можливість у заподіювача припинити вчиняти діяння тощо, що потребуватиме окремого дослідження. Водночас ці та інші питання будуть предметом подальших досліджень.

Висновки. Запропонована у проєкті Кримінального кодексу України нова обставина, що виключає протиправність діяння, а саме – згода людини на заподіяння їй шкоди основним критерієм її застосування визначає правомірність такої згоди. Своєю чергою, правомірність згоди має визначатися через певний фільтр, що включає у себе п'ять критеріїв, які прямо не мають своїх визначень, проте їх умовно можна визначити, як дійсність згоди, її добровільність, своєчасність, справжність та конкретність. І лише за умови відповідності тих обставин, за яких надавалася згода, кожному з цих критеріїв за своїм внутрішнім змістом та виключно за їх сукупності можна стверджувати, що надана потерпілою особою згода на заподіяння їй шкоди є правомірною і у подальшому визнати цю обставину такою, що виключає протиправність учиненого діяння або бездіяльності. Своєю чергою, особа, якій заподіяна шкода за її правомірної згоди не може визнаватися потерпілою й у неї не виникатиме тих прав, реалізацію яких пов'язують із набуттям статусу потерпілого.

Список використаних джерел

1. Антологія української юридичної думки : в 10 т. / за ред. Ю. С. Щемшученка та ін. Київ : ВД «Юридична книга». 2004. Т. 7: Кримінальне право. 2014. 616 с.
2. Баулин Ю. В. Причинение вреда с согласия потерпевшего как обстоятельство, исключающее преступность деяния. Харьков. 2007.
3. Берзін П. С. Предмет незаконного використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування та кваліфікованого зазначення походження товару (Ст. 229 Кримінального кодексу України). *Законодавство України : науково-практичні коментарі*. 2003. 10. С. 80–81.
4. Газданова Е. К. Соглашение потерпевшего в уголовном праве: понятие, характеристика, значение : дис.... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 «Уголовное право и криминология; уголовно- исполнительное право». Московская государственная юридическая академия им. О. Е. Кутафина. М., 2011. 186 с.
5. Дзюба В. Т. Концептуальні засади кримінально-правової охорони потерпілого, жертви, постраждалого. *Альманах кримінального права : зо. статей / відп. ред. П. П. Андрушко, П. С. Берзін*. Київ : Правова єдність. 2009. Вип. 1. С. 191–217.

6. Зенова М. В. Поняття, ознаки й види згоди (прохання) потерпілого. *Актуальні проблеми держави і права. Збірник наукових праць*. Вип 71. – О. С. 419–426.
7. Кримінальний процесуальний кодекс України : прийнятий 12.04.2012 № 4651- VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. Ст. 31-32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
8. Музика А. А., Лашук Є. В. Предмет злочину: теоретичні основи пізнання : монографія. Київ : Тішоґр. А. В. Паливоди. 2011. 192 с.
9. Панов М. В. Согласие потерпевшего на причинение вреда своему здоровью как обстоятельство, смягчающее ответственность. *Аграрное и земельное право*. 2010. № 11 (71). С. 117–122.
10. Сидоренко Э. Л., Карабут М. А. Частные начала в уголовном праве. СПб., 2007.

References

1. *Anthology of Ukrainian Legal Thought* : in 10 vol. / ed. by Yu. S. Shchemshuchenko et al. Kyiv : Publishing House «Yurydychna knyha». 2004. Vol. 7: Criminal Law, 2014.
2. Baulyn, Yu. V. (2007). *Causing Harm with the Consent of the Victim as a Circumstance Excluding Crime of the Act*. Kharkiv, 2007.
3. Berzin, P. S. (2003). Subject of Illegal Use of the Trademark for Goods and Services, Brand Name and Qualified Indication of the Origin of Goods (article 229 of the Criminal Code of Ukraine). *Legislation of Ukraine: scientific and practical reviews*, 10, 80–81.
4. Hazdanova E. K. Consent of the Victim in Criminal Law: Concept, Characteristics, Meaning: Th. pap..... Cand. Jursp.: Spec. 12.00.08 "Criminal Law and Criminology; Criminal Enforcement Law" / E. K. Hazdanova ; Moscow State Law Academy after O.E. Kutafin. M., 2011, P. 186.
5. Dziuba, V. T. (2009). Conceptual Foundations of Criminal and Legal Protection of the sufferer, victim, injured person. *Almanac of Criminal Law: Coll. of Articles* / ed. by P. P. Andrushko, P. S. Berzin. Kyiv : Legal Unity, V. 1, 191–217.
6. Zenova, M. V. The Concept, Signs, and Types of Consent (Request) of the Victim. *Current Problems of the State and Law. Collection of Scientific Papers*, V. 71. – O, 419–426.
7. Criminal Procedure Code of Ukraine: Adopted on 12.04.2012 No. 4651 - VI. *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*, 2013, 31–32. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>.
8. Muzyka, A. A., Laschuk, E. V (2011). *Subject of Crime: Theoretical Foundations of Cognition*: monograph. Kyiv : Tishohr. A.V. Palyvody.
9. Panov, M. V. (2010). The Consent of the Victim to Harm One's Health as a Circumstance Mitigating Responsibility. *Agrarian and Land Law, No. 11 (71)*, 117 – 122.
10. Sydorenko, E. L., Karabut, M. A. *Private Principles in Criminal Law*. St. Petersburg, 2007.

THE LEGALITY OF A PERSON'S CONSENT TO CAUSE HARM WITHIN THE DRAFT CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Mykhailo Rabinovych

"OFFICE OF ATTORNEY RABINOVYCH" Law Firm,

11/6 Tobilevych Str., Lviv, 79018,

e-mail: mikhajlorabinovuch@gmail.com

ORCID ID: 0009-0006-6140-8861

The consideration is given to one of the situations listed in the draft of the new Criminal Code of Ukraine that exempt some actions from being prohibited, such as harming a person upon consent. The proposed article is analysed as well as the list of conditions is provided, the

cumulative existence of which designates the degree of legitimacy of the person's consent to harm. The following conditions are highlighted for the legality of a person's consent under the draft article: 1) the harm caused is caused only to those rights or interests of the person that they are authorized to dispose of; 2) the consent is voluntary; 3) the consent was obtained by the offender in advance, that is, before the actions or omissions that resulted in the harm caused; 4) the consent was provided and obtained by the offender in accordance with the requirements of the law; 5) the harm to a person occurred within the limits of the consent provided by the person. To reveal the innermost components of each of the aforementioned conditions, an analogy is drawn with the signs of a person's consent to harm developed in the doctrine of criminal law. The determination of the legality of an individual's consent for harm is based on indicators such as reality, voluntary nature, timeliness, concreteness, and authenticity. The internal content of each of the above features is revealed. Several examples of their practical implementation are given. The article focuses on whether it is possible to accept a person's consent to inflict harm as valid in the case that such consent is withdrawn, and it offers a list of considerations that should be taken into account in order to deliver a positive response. It is stated that the courts need to use a specific test to ascertain the consent given by the person who was harmed in order to assess the legality of the act in order to apply such a scenario that excludes its illegality. In summary, the existence in the aggregate of the aforementioned five indicators should be used to establish the legitimacy of a person's consent to be harmed as an unqualified foundation for attributing it to an event that rules out the act is unlawful. The content of the concept of a victim of harm is examined, and its meanings in criminal law and criminal procedure were identified, in order to characterize an individual's consent to harm. It is concluded that in case of causing harm to a person with the lawful consent provided, such a person will not acquire the status of a victim in the sense of the norms proposed by the draft new Criminal Code of Ukraine, and therefore will not be granted the appropriate rights.

Keywords: act, illegality, circumstance, voluntary nature, reality.

*Стаття: надійшла до редакції 15.04.2024
прийнята до друку 30.04.2024*